

معماری: فرم، فضا، نظم

آخرین ویراست
(ویراست چهارم)

نوشته: فرانسیس دی. کی. چینگ
ترجمه: محمدرضا افضلی

www.ketab.ir

شماره کتابشناسی ملی	۳۷۹۰۰۶۳ :
عنوان و نام پدیدآور	معماری: فرم، فضا، نظم (ویراست چهارم) آخرین ویراست
مشخصات نشر	تهران : یزدا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۴۸۰ ص. ۲۹ × ۲۲ س. م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۶۵-۴۰۰-۸ :
یادداشت	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir
یادداشت	قابل دسترسی است
سرشناسه	عنوان اصلی: Architecture form space.. چینگ، فرانک، ۱۹۴۳ - م. Ching, Frank
شناسه افزوده	افضلی، محمدرضا، ۱۳۳۱ -
وضعیت فهرست نویسی	فیپای مختصر

آخرین ویراست
(ویراست چهارم)

معماری: فرم، فضا، نظم

نوشته: فرانسیس دی. کی. چینگ
ترجمه: محمدرضا افضلی

ناشر: یزدا / چاپ اول: ۱۳۹۷ / قطع: رحلی / تعداد صفحات: ۴۸۰ ص /
آماده‌سازی قبل از چاپ: نشریه تفکر معماری / مدیر تولید: قاسم /
چاپ و صحافی: یزدا / شمارگان: ۵۰۰ نسخه / بها: ۴۲۶۰۰ تومان /

ISBN: 978-600-165-400-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۵-۴۰۰-۸

نشر یزدا و گروه نشریات

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، سیدخندان، خیابان ارسباران، کوچه‌ی ستاری، شماره‌ی ۲۲،
ساختمان یزدا دورنگار: ۲۲۸۸۵۶۵۱ (۰۲۱) تلفن: ۲۲۸۸۵۶۴۷-۵۰ (۰۲۱)

توجه: به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ و همچنین قانون
ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب سال ۱۳۵۰ تمام حقوق این اثر به هر نحو برای نشر یزدا
محفوظ است. نشر و بخش تمام یا قسمتی از این کتاب بدون اجازه از ناشر، باعث پیگرد قانونی خواهد شد.

WWW.YAZDAMARKET.COM

خرید آنلاین ←

<https://www.instagram.com/yazdamarket/>

اینستاگرام ←

۱۰۰ فرم و فضا
۱۰۲ فرم و فضا: جمع اضداد
۱۰۸ فرم و فضا: وحدت اضداد
۱۱۰ فرم تعریف‌کننده‌ی فضا
۱۱۱ عناصر افقی تعریف‌کننده‌ی فرم

۲۵۳	فرم فضای گردش
۳۰۵	فصل ششم: تناسب و مقیاس
۳۰۶	تناسب و مقیاس
۳۰۷	تناسب‌های مصالح
۳۰۸	تناسب‌های سازه‌ای
۳۱۰	تناسب‌های ساختی
۳۱۱	سیستم‌های نسبت‌بندی
۳۱۴	تقسیم طلایی
۳۱۸	خطوط نظم‌دهنده
۳۲۰	شیوه‌های ستون‌سازی کلاسیک
۳۲۶	نظریه‌های عصر رنسانس
۳۳۰	مدولور
۳۳۴	کن
۳۳۸	انسان‌سنجی
۳۴۱	مقیاس
۳۴۲	مقیاس بصری
۳۴۴	مقیاس انسانی
۳۴۶	مقایسه‌ی مقیاسی

۳۴۹ فصل هفتم: اصول

۳۵۰	اصول نظم‌دهی
۳۵۱	حجم
۳۵۱	تقارن
۳۵۱	سلسله‌مرام
۳۵۱	ریتم
۳۵۱	مبنا
۳۹۷	تکرار
۴۲۲	نتیجه‌گیری
۴۲۴	کتاب‌شناسی گزیده
۴۲۵	فرهنگ اصطلاحات
۴۴۳	واژه‌نامه
۴۴۵	نمایه‌ی بناها
۴۵۵	نمایه‌ی طراحان
۴۵۹	نمایه‌ی موضوعی

۱۱۱	صفحه‌ی قاعده
۱۱۱	صفحه‌ی قاعده‌ی برجسته
۱۱۱	صفحه‌ی قاعده‌ی فرورفته
۱۱۱	صفحه‌ی بالاسری
۱۳۴	عناصر عمودی تعریف‌کننده‌ی فضا
۱۳۵	عناصر خطی عمودی
۱۳۵	تک صفحه‌ی عمودی
۱۴۸	پیکربندی L شکل صفحه‌ها
۱۴۹	صفحه‌های L شکل
۱۵۴	صفحه‌های عمودی موازی
۱۶۰	صفحه‌های U شکل
۱۶۶	چهار صفحه: محصوره
۱۷۴	بازشدگی در عناصر تعریف‌کننده‌ی فضا
۱۷۶	بازشدگی داخل صفحه‌ها
۱۷۸	بازشدگی در کنج‌ها
۱۸۰	بازشدگی بین صفحه‌ها
۱۸۲	کیفیت‌های فضای معماری
۱۸۴	درجه‌ی محصوره
۱۸۶	نور
۱۹۰	چشم‌انداز

۱۹۵ فصل چهارم: سازمان‌بندی

۱۹۶	سازمان‌بندی فرم و فضا
۱۹۷	روابط فضایی
۱۹۷	فضایی در فضای دیگر
۱۹۷	در هم تنیدن فضاها
۱۹۷	فضاهای مجاور
۱۹۷	فضاهای مرتبط از طریق فضایی مشترک
۲۰۶	سازمان‌بندی‌های فضایی
۲۰۷	سازمان‌بندی مرکزگرا
۲۰۷	سازمان‌بندی خطی
۲۰۷	سازمان‌بندی شعاعی
۲۰۷	سازمان‌بندی خوشه‌ای
۲۰۷	سازمان‌بندی شبکه‌ای
۲۵۰	سازمان‌بندی‌های شبکه‌ای

۲۵۱ فصل پنجم: گردش

۲۵۲	گردش: حرکت در فضا
۲۵۳	عناصر گردش
۲۵۳	تقرب
۲۵۳	ورود
۲۵۳	پیکربندی مسیر
۲۵۳	روابط مسیر - فضا

تغییرات مهم ویراست چهارم که پیش رو دارید، عبارت‌اند از اضافه کردن چندین مثال از معماری معاصر، که هدف از آن‌ها نشان دادن فرم‌های نوینی است که از عناصر جاودانه‌ی ایستایی پایه - ستون‌ها، تیرها، و دیوارهای باربر ساختمان‌های پایدار تثبیت‌شده در فضا و زمان - فراتر می‌روند. پنج مدول جدید نیز، برای پویانمایی بعضی از تصمیم‌های خاص طراحی در ارتباط با مقیاس و تناسب، نوع قضاوت دیداری و غالباً نامحسوسی که طراحان در جریان تکمیل پروژه با آن روبه‌رو می‌شوند، به بخش الکترونیک، کتاب افزوده شده است.

مثالی ای تصویری نه جامع اند و نه لزوماً پیش نمونه‌ی مفاهیم و اصول یاد شده‌اند. هدف از انتخاب آن‌ها صرفاً ایجاد وضوح و روشنی بیشتر در مفاهیم‌های فرمی و فضایی مورد بررسی است. این ایده‌های تأثیرگذار و اصول ساز از بستر تاریخی خود فراتر می‌روند و خواننده را به تأمل وامی‌دارند؛ چگونه می‌توان آن‌ها را تحلیل، ادراک، و تجربه کرد؟ چگونه می‌توان آن‌ها را به سازه‌های منسجم، مفید و معنادار محصور و دارای فضا تبدیل کرد؟ چگونه می‌توان آن‌ها را در مورد مسائل معماری گوناگون به کار بست؟ هدف از این شیوه‌ی ارائه، ترویج درک برانگیزنده از آن معماری است که شخص تجربه می‌کند، آن معماری که شخص در نوشتگان با آن روبه‌رو می‌شود، و آن معماری که شخص به هنگام طراحی در نظر مجسم می‌سازد.

مقدمه

معماری عموماً در پاسخ به مجموعه‌ای از شرایط به ذهن می‌رسد (طراحی) و تحقق می‌یابد (ساخت). این شرایط می‌توانند ماهیت صرفاً کارکردی داشته باشند، یا خود نیز، به درجات متفاوت، بازتابی از اوضاع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باشند. در هر حالت فرض می‌شود به مجموعه‌ی شرایط موجود - مسئله - رضایت‌بخش نیست و مجموعه‌ی جدیدی از شرایط - راه‌حل - مطلوب است. بنابراین عمل آفرینش معماری فرایند حل مسئله یا طراحی است.

مرحله‌ی نخست هر فرایند طراحی تشخیص وضعیت مسئله‌آفرین و تصمیم‌گیری برای یافتن راه‌حل است. طراحی اصولاً عملی عامدانه و تلاشی هدفمند است. طراح باید ابتدا وضعیت موجود مسئله را مستندسازی کند، زمینه‌ی آن را تعریف نماید و داده‌هایی را که باید جذب و تحلیل شوند، گردآوری کند. این مرحله‌ی بسیار مهم فرایند طراحی است، زیرا ماهیت هر راه‌حل، با نحوه‌ی ادراک، تعریف، و بیان مسئله، رابطه‌ی اجتناب‌ناپذیر دارد. پیت هایت، شاعر و دانشمند نامدار دانمارکی، همین نکته را چنین بیان می‌کند: «هنر حل کردن مسائلی است که قبل از حل نمی‌توان آن‌ها را فرمول‌بندی کرد. تنظیم صورت مسئله، بخشی از جواب است.»

طراحان به‌صورتی اجتناب‌ناپذیر و غریزی جواب مسئله‌ای را که با آن روبه‌رو شده‌اند، از پیش در نظر مجسم می‌کنند، اما عمق و گستره‌ی واژگان طراحی آن‌ها، هم در ادراک صورت مسئله و هم در تنظیم جواب آن، تاثیر می‌گذارد. اگر درک شخصی از زبان طراحی محدود باشد، آن‌گاه گستره‌ی راه‌حل‌های ممکن او برای یک مسئله نیز محدود خواهد بود. بنابراین، این کتاب، از طریق بررسی عناصر و اصول ضروری معماری، و کاوش

در آرایه‌ی گسترده‌ای از راه‌حل‌های در خور مسائل معماری که در طول تاریخ بشر تکامل یافته‌اند، بر افزایش وسعت و غنای واژگان طراحی تاکید می‌ورزد.

معماری، به منزله‌ی هنر، چیزی فراتر از اقماع نیازهای صرفاً کارکردی یک برنامه‌ی ساخت است. اصولاً تجلیات کالبدی معماری فعالیت انسان را ملحوظ می‌دارد. اما آرایش و نظم فرم‌ها و فضاها این را نیز تعیین می‌کند که معماری چگونه می‌تواند به ترویج تلاش‌ها، استنباط پاسخ‌ها و انتقال مفاهیم و پیام‌ها کمک کند. پس، اگرچه در این بررسی بر ایده‌های فرمی و فضایی تاکید می‌شود، هدف کاهش اهمیت جنبه‌های اجتماعی، سیاسی، یا اقتصادی معماری نیست. فرم و فضا به مثابه عناصر هدف مطرح نمی‌شوند، بلکه ابزارهایی برای حل مسئله، در پاسخ به شرایط کارکردی، حرف و بستر - از لحاظ معماری - به‌شمار می‌روند.

در نهایت می‌توان گفت که انسان باید ابتدا الفبا را بداند و بفهمد تا بتواند جملات را بسازد. جملات را باید بتواند بفهمد تا بتواند جملات بسازد؛ و باید اصول نگارش را بیاموزد تا بتواند مقاله، داستان و مانند آن بنویسد. وقتی این عناصر به‌خوبی درک شد، شخص می‌تواند مطالب اندوه‌بار بنویسد، با متانت خواستار صلح شود یا مردم را به شورش تحریک کند، در مورد نکات پیش‌پاافتاده تذکر دهد، یا در کمال بصیرت و سخن‌دانی سخن بگوید. به همین ترتیب، مقتضی است که قبل از رفتن به سراغ موضوع بسیار مهم پیام در معماری، عناصر اساسی فرم و فضا را شناخت، و دریافت که در پی‌ریزی یک مفهوم طراحی، چگونه می‌توان این عناصر را دستکاری و سازمان‌بندی کرد.

معماری، هنر و علم است. اصول، استانداردهای حوزه‌ای آن

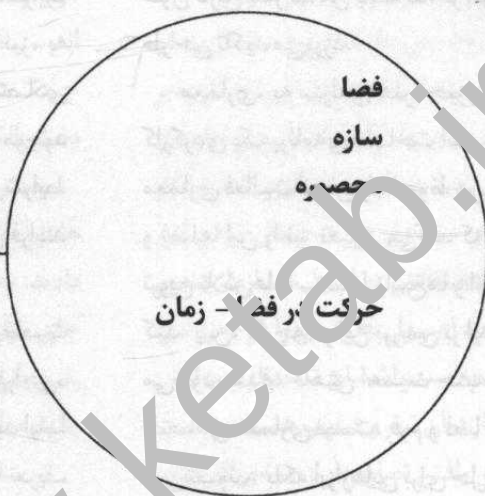
تسا

هنر و یک فرایند است

اما در هر حالت باید بین این عناصر و سیستم‌ها رابطه برقرار کرد تا کل منسجمی با ساختاری وحدت‌بخش یا منسجم، شکل گیرد. نظم معمارانه هنگامی خلق می‌شود که سازمان‌بندی اجزا به آشکار شدن رابطه‌ی آن‌ها با هم و با سازه، به‌صورت کل، منتهی شود. وقتی این روابط، به منزله‌ی روابطی که متقابلاً یکدیگر را تقویت می‌کنند و در ماهیت یگانه بخشیدن به کل سهم دارند، به درستی ادراک شدند، آن‌گاه نظامی مفهومی وجود دارد - نظامی که می‌تواند از تصاویر ادراکی گذرا به‌مراتب ماندگارتر باشد.

برای هدایت این بررسی در بستر مناسب، در ادامه‌ی مطلب عناصر، سیستم‌ها، و نظام‌های اساسی تشکیل‌دهنده‌ی یک اثر معماری را مرور می‌کنیم. همه‌ی این اجزا قابل ادراک و تجربه‌اند. بعضی از آن‌ها ممکن است به‌خوبی آشکار باشند و بعضی دیگر را ممکن است ذهن و حواس ما به‌آسانی درنیابد. بعضی از آن‌ها ممکن است در سازمان‌بندی بنا نقش مسلط داشته باشند و نقش بعضی دیگر ممکن است فرعی باشد. بعضی از آن‌ها ممکن است ناقل تصویر و پیام باشند و بعضی دیگر وظیفه‌ی توصیف و تعدیل این پیام را به‌عهده داشته باشند.

سیستم‌های معمارانه

معماری

فضا

سازه

محصوره

حرکت، رفقا - زمان

فناوری

راه دستیابی به آن

تجربه می‌شود از طریق

همراه با

برنامه‌ی

سازگار با

زمینه

است

... و نظم

کالبدی

فرم و فضا

- حجم‌های فضاها و خالی‌گاه‌ها
- داخلی و خارجی

سیستم‌ها و سازمان‌بندی‌های

- فضا
- سازه
- محصوره
- ماشین

ادراکی

ادراک حس‌یافتی و تشخیص عمل‌رکالایی از طریق تجربه کردن آن‌ها در طول زمان

• تقرب و عزیمت

• ورود و خروج

• حرکت در نظم فضاها

• کارکرد هر فعالیت در داخل فضاها

• کیفیت‌های نور، رنگ، بافت، چشم‌انداز و صدا

• تصاویر

• الگوها

• نشانه‌ها

• نمادها

• زمینه

مفهومی

دریافت روابط نظم یا بی‌نظمی بین عناصر و سیستم‌های یک بنا، و پاسخ دادن به مفاهیمی که آن‌ها در ذهن آدمی پدید می‌آورند

* منظور از تکنیک، نظریه، اصول، یا مطالعه‌ی حوزه‌ای از هنر یا یک فرایند است.